

Gregers Jørgensen
Nytoftevej 3
Mandø
6760 Ribe

Torvegade 74, 6700 Esbjerg

Dato	21. august 2019
Sagsbehandler	Mette Kirkebjerg Due
Telefon direkte	76 16 51 30
Sagsid	19/28304

Dispensation fra naturbeskyttelseslovens til etablering af tre skrab på Mandø

Esbjerg Kommune giver hermed dispensation til etablering af tre skrab i beskyttede enge på matr.nr. 108g, 21o og 38m, Mandø By, Mandø. Arealerne kan ses på vedlagte kortbilag.

Ansøger og bruger af arealerne er Gregers Jørgensen, Nytoftevej 3, 6760 Ribe. Arealerne ejes af Osvald Jørgensen, Midtvej 6, 6760 Ribe.

Dispensationen gives på følgende vilkår, som skal overholdes ved udførelse af projektet:

1. Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet den 20. september 2019.
2. Det forudsættes, at det ansøgte udføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet.
3. Anlægsarbejdet må ikke skabe varige spor i engene. Det kan f.eks. ske ved brug af køreplader, hvis jordbunden er blød.
4. Der må ikke foretages nogen form for ændringer af terrænet uden for det tilladte udgravningsareal. Der må heller ikke efterlades jordbunker eller lignende.
5. Når arbejdet er færdigt, skal du give besked til Natur & Vandmiljøkontoret, så vi kan kigge forbi og se, om projektet er udført som aftalt.

Disse vilkår er stillet for at sikre og beskytte naturværdierne i området. Kontakt os meget gerne, hvis du ikke forstår, hvordan vilkårene skal udføres eller overholdes.

Dispensationen er ikke længere gyldig, hvis den ikke udnyttes inden tre år fra i dag eller ikke har været udnyttet i tre på hinanden følgende år.

Baggrund for dispensationen*Ansøgers oplysninger*

Ravnhøj Consult har den 29. juni 2019 på vegne af dig søgt om lov til at etablere tre skrab i engene på Mandø. Dispensationen er givet på baggrund af denne ansøgning samt efterfølgende dialog omkring projektet.

Ifølge ansøgningen er formålet at forbedre levestandard for såvel engfugle som strandtudse. Engfugle som bl.a. vibbe, rødben stor kobbersnepe, strandskade og klyde søger føde i sådanne søer og vandsamlinger, mens strandtudsens kan yngle i dem. Naturkvaliteten med tilhørende artsdiversitet vil således blive forbedret for en række truede arter.

Skrabene er lavvandede småsøer med en varierende dybde på 5-45 cm. Bredanlægget er fladt, ca. 1:7- 1:10. Derved gives muligheder for strandtudsens, som har parringsspil med kvækning ved bredden på få cm dybde, mens den ægger æg på det dybere vand. De dybeste partier skal sikre haletudserne en overlevelse i tørre somre. For vadefuglene giver skrabene gode muligheder for at fouragere sammen med deres unger, især i tørre perioder, hvor der stadig vil være insekter og smådyr i de dybere dele.

Skrab nr. 1, matrikel nr. 108g: Der ønskes anlagt et skrab på ca. 5-700 m², max. 10-40 cm dyb under terræn.

Skrab nr. 2, matrikel nr. 21o: Der ønskes anlagt et skrab på ca. 5-700 m² i en aflang form, max. 10-40 cm under terræn. Dette areal ligger indenfor strand- og å-beskyttelseslinjen, hvorfor der også søges om dispensation herfra. Ansøger sender selv ansøgning til Kystdirektoratet ift. strandbeskyttelse.

Skrab nr. 3, matrikel nr. 38m: Der ønskes anlagt et skrab på ca. 5-700 m² i en aflang form, 10-40 cm under terræen. Der findes i forvejen en lavning, som ønskes udvidet.

Opgravet jord fra de tre skrab vil blive udlagt som jordforbedring på et areal, som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, på matrikel nr. 21n, Mandø By, Mandø.

Kommunens vurdering

Kommunen besigtigede arealet sammen med dig, Gregers Jørgensen, den 15. august 2019. Formålet med besigtigelsen var at undersøge naturforholdene på det areal, som vil blive påvirket af projektet.

Ved besigtigelsen drøftede vi muligheden for at udlægge jord mellem skrab nr. 2 og fyldgraven. Dine overvejelser går på, at det vil være svært at holde på vandet i skrabet, da du mener at terrænet falder ud mod Fyldgraven. Arealet er beskyttet eng, hvor man normalt ikke giver lov til udlægning af jord, da det vil gøre arealerne mere tørre. Desuden vil hævnning af terrænet være i strid med formålet med projektet om at forbedre leveforholdene for engfugle. Lovgivningen omkring Natura 2000 forbyder kommunen at give lov til projekter og tiltag, som kan modarbejde Natura 2000. Det vurderes at være tilfældet ved udlægning af jord mellem skrabet og Fyldgraven, da det vil forringe arealet som levested for engfuglene.

Ud fra en laserskanning af terrænhøjden ser der ikke ud til at være et væsentligt fald ud mod Fyldgraven.

Følgende plantearter blev registreret på de steder, hvor der ønskes anlagt skrab:

Skrab 1: Stor skjaller (dominerende), gåsepotentil (dominerende), almindelig rajgræs, lugtløs kamille, kruset skræppe, hvid-kløver, rød-kløver, almindelig hvene, høst-borst, sump-evighedsblomst, almindelig firling og almindelig hønsetarm.

Skrab 2: Almindelig rajgræs (dominerende), mose-bunke, gåsepotentil, ager-tidsel, høst-borst, hvid-kløver, almindelig kvik og almindelig hvene.

Skrab 3: Gåsepotentil (dominerende), kamgræs, hvid-kløver, høst-borst og almindelig hvene. Der bliver løbende pumpet vand ind fra grøfterne i området, og derfor er der stående vand i lavningerne på nuværende tidspunkt.

For alle tre arealer er der i forbindelse med tidligere naturkvalitetsbesigtigelser blevet beregnet arts- og naturindeks for arealerne på IV-V (dårlig til ringe). Arealernes værdi i naturbeskyttelseshenseende skal primært ses i forhold til deres betydning som levested for bla. engfugle frem for som voksested for plantearter.

Naturbeskyttelsesloven indeholder et forbud mod at ændre beskyttede naturområders tilstand. Loven giver dog mulighed for, at kommunen i særlige tilfælde kan gøre undtagelser fra forbuddet.

Kommunen vurderer, at der i dette tilfælde er særlige forhold til stede, og at der kan gives dispensation til det ansøgte.

Der er i afgørelsen lagt vægt på at;

- projektet medvirker til at genskabe nogle af de lavninger, som tidligere naturligt har været i den inddigede strandeng.
- projektet vil skabe større naturmæssig variation på engen til gavn for et større antal planter og dyr tilknyttet fugtige områder.
- projektet vil medvirke til at gennemføre Natura 2000-planlægningen for området ved at skabe egnede levesteder for fuglearter på udpegningsgrundlaget.

Engene vil også fremover være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Fremtidige ændringer af engene må derfor ikke foretages uden en ny dispensation.

Dispensationen og de stillede vilkår er bindende for ejere og andre personer, som har rettigheder over arealet. Det er altid ejerens ansvar, at der ikke foregår ulovlige indgreb i den beskyttede natur.

Bruges arealet af en anden end ejeren, for eksempel en forpagter, har brugeren også et ansvar for at overholde loven. Det er desuden ansøgerens pligt at oplyste eventuelle andre, der skal udføre arbejdet, om hvad der står i dispensationen.

Natura 2000 og særligt beskyttede arter

Arealet ligger i Natura 2000-område. Det drejer sig om habitatområde nr. 78 Vadehavet og fuglebeskyttelsesområde nr. 52 Mandø.

Der er ikke kortlagt habitatnaturtyper nær eller på de berørte arealer.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 52 Mandø er fåtallige og sjældne ynglefugle som rørhøg, klyde, brushane, sandterne, fjordterne, havterne og mosehornugle, samt mørkbuget knortegås som trækfugl. Mandø indgår desuden som en del af Ramsarområde nr. 27 Vadehavet.

Som ynglelokalitet er Mandø kendetegnet ved at huse store bestande af kyst- og engfugle, og på øen findes vigtige forekomster af arter som strandskade, stor kobbersnepe, rødben, havterne og fjordterne. Forår og efterår er Mandø raste- og fourageringsområde for meget store forekomster af trækfugle af en lang række arter, især gæs, svømmeænder og vadefugle.

For fuglene på udpegningsgrundlaget gælder, at bestanden af rørhøgen på nationalt plan er stabil eller i fremgang. Klyde er i kraftig tilbagegang, og brushane, sandterne og mosehornugle har i længere tid hørt til blandt de mest truede ynglefugle i Danmark. Havterne og fjordterne er ligeledes i tilbagegang på landsplan. Trækfuglen mørkbuget knortegås har nationalt set i de senere år udvist stabile bestandsmæssige forhold.

Ifølge Natura 2000-planlægningen, skal der i området skabes gode levesteder for de sjældne og fåtallige ynglefugle tilknyttet fugtige enge såsom brushane, mosehornugle og klyde, samt for en række trækfugle. Det ansøgte projekt forventes at forbedre områdernes egnethed som

ynge- og levesteder for arterne på udpegningsgrundlaget ved at skabe bedre fourageringsområder for især ynglende engfugle.

Det ansøgte kan således afvises at have negative effekter på Natura 2000-området og de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte.

Det er endvidere kommunens vurdering, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for de særligt beskyttede dyre- og plantearter, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Der findes en bestand af strandtudse på Mandø. Der er desuden tidligere observeret odder, men der vurderes at være tale om et strejfende dyr. Der forekommer ikke markfirben på Mandø, ligesom der ikke er kendskab til forekomster af andre bilag IV-arter. Der vil ikke i den forbindelse ske beskadigelse eller ødelæggelse af yngle eller rasteområder for strandtudse eller odder. Projektet vurderes at kunne være til gavn for strandtudse, som netop gerne yngler i mindre vandansamlinger, der udtørres i løbet af sommerhalvåret.

Lovgrundlag og andre tilladelser

Dispensationen er givet efter § 65, stk. 2, jf. § 3 i naturbeskyttelsesloven, lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019.

Denne dispensation fra naturbeskyttelsesloven fritager ikke dig fra at skulle indhente tilladelse til forhold som reguleres af anden lovgivning. Hvis dele af projektet kræver andre tilladelser, skal du huske at søge om tilladelse til dem.

Det er kommunens vurdering, at etableringen af skrab nr. 2 kan kræve en dispensation fra Kystdirektoratet, da arealet ligger inden for strandbeskyttelseslinjen. Det er kommunens vurdering, at projektet ikke kræver dispensation fra åbeskyttelseslinjen, da det anses som værende under bagatelgrænsen.

Hvis der skal udføres gravearbejde i forbindelse med projektet, kan du anmode Sydvestjyske Museer om en udtalelse om, hvorvidt arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af fortidsminder. Det står i museumsloven, at gravearbejde skal standses, hvis der under arbejdet findes spor af fortidsminder. Sker dette, skal Sydvestjyske Museer straks kontaktes. Læs mere på www.sydvestjyskemuseer.dk.

Klagemuligheder

Denne dispensation kan påklages af blandt andre arealets ejer og en række foreninger. Hvem der kan klage, og hvordan man bærer sig ad, er beskrevet i vedlagte klagevejledning.

Når klagefristen er udløbet, og der ikke er indkommet klager, kan projektet udføres. Hvis der bliver klaget over dispensationen, giver kommunen dig straks besked.

Hvis der er spørgsmål til dispensationen, kan jeg kontaktes på mail eller telefon som angivet øverst på første side.

Når du henvender dig til os udleverer du nogle personoplysninger. Personoplysningerne bruger vi, når vi behandler og besvarer din henvendelse, og de kan blive gemt til brug for vores videre sagsbehandling. Vi har ansvar for, at dine oplysninger behandles og opbevares forsvarligt indenfor rammerne af EU's databeskyttelsesforordning.

[Læs mere om vores behandling af dine persondata på www.esbjerg.dk](http://www.esbjerg.dk)

Med venlig hilsen

Mette Kirkebjerg Due
Biolog

Bilag:

Klagevejledning
Kort over det berørte areal

Kopi af dette brev er sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø,
(dn@dn.dk).

Danmarks Naturfredningsforening Esbjerg Lokalfdeling, (dnesbjerg-
sager@dn.dk).

Dansk Ornitologisk Forening Sydvestjylland, Vestervænget 20, 6710
Esbjerg V, (esbjerg@dof.dk).

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V,
(natur@dof.dk).

Miljøstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, (mst@mst.dk).

Naturstyrelsen, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl,
(nst@nst.dk).

Sydvestjyske Museer, Odins plads 1, 6760 Ribe,
(museum@sydvestjyskemuseer.dk).

Friluftsrådet, Scandiagade 12, 2450 København SV,
(kreds@friluftsradet.dk).

Friluftsrådet Sydvestjylland, Houstrupvej 34, 6830 Nørre Nebel,
(sydvestjylland@friluftsradet.dk).

Dansk Botanisk Forening (dbf.oestjylland@gmail.com).

Nationalpark Vadehavet, Sekretariatet, Havnebyvej 30, 6792 Rømø,
(vadehavet@danmarksnationalparker.dk).

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagen skal senest være indgivet den 20. september 2019, der er 4 uger efter offentliggørelse på kommunens hjemmeside.

Reglerne omkring klage er beskrevet i naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 1.

Følgende kan klage over afgørelsen:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, samt
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis der bliver klaget over afgørelsen, får du omgående besked herom, og Miljø- og Fødevareklagenævnets endelige afgørelse må så afventes. Hvis der ikke bliver klaget, må dispensationen udnyttes, når klagefristen er udløbet.

Du klager via Klageportalen, som ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk - typisk med NEM-ID. Klagen sendes automatisk fra Klageportalen til os. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900,- for privatpersoner og på kr. 1.800,- for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Spørgsmål vedrørende gebyr rettes til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som du finder via Nævnenes Hus – www.naevneneshus.dk.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning via mail til [Miljø- og Fødevareklagenævnet](mailto:Miljo-og-Foedevareklagenavnet@esbjergkommune.dk). Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen. [Se betingelserne for at blive fritaget.](#)

Du må ikke gå i gang med det projekt, som du har fået dispensation til, før klagefristen er udløbet. En klage over afgørelsen medfører desuden at du ikke må gå i gang med projektet, før klagen er behandlet af klagenævnet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsen er bekendtgjort af kommunen eller – i forbindelse med klage – af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Etablering af tre skrab på Mandø

Beskyttede naturtyper er markeret med skravering

J.nr.: 19-28304

1:12.850

Sagsbeh.: MKDU

Dato: 20-08-2019

Teknik & Miljø
Esbjerg Kommune

Natur & Vandmiljø
Torvegade 74 - 6700 Esbjerg

Tlf. 7616 1616 - raadhuset@esbjergkommune.dk - www.esbjergkommune.dk